

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมโลกและมีผลกระทบต่อสังคมตลอดทั้งการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ความก้าวหน้าและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมการเปลี่ยนแปลงคุณค่าที่ดีในสังคมไทยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมสามารถสร้างทุกคนให้เป็นคนดีคนเก่งพร้อมด้วยคุณภาพจริยธรรมมีวินัยมีความรับผิดชอบสภาพจิตสำนึกที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีเปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนคิดเป็นทำเป็นมีเหตุผลรู้เท่าทันโลกเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (สมศักดิ์ นุชมิตร. 2547 : 1) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 22) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 3-10)

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาทุกคนคุ้นเคยกับเนื้อหาความรู้ทักษะและเจตคติที่จำเป็นต่อการสร้างความเข้าใจเห็นคุณค่าและฝึกทักษะในวิถีของการเป็นผู้รู้ผู้มีทักษะผู้นำในฐานะสมาชิกของชาติและโลกพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลายรูปแบบอย่างชาญฉลาด (รัชนีกร ทองสุคดี. 2544 : 78) และวิชาสังคมศึกษาเป็นการศึกษาเกี่ยวกับสังคมและสังคมในปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทำให้วิทยาการต่าง ๆ และแนวคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่เสมอมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเนื้อหาวิชาเปลี่ยนแปลงวิธีสอนตลอดจน

มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนมากขึ้นเพราะเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้อย่างมีความสุข (สมนึก ปฏิปทานนท์. 2547 : 33-39)

แนวคิดในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุดและผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุดจึงมีลักษณะผสมผสานด้านวิธีการสอนที่หลากหลาย (สมชาย เทพแสง. 2543 : 67) การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นวิธีการเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เป็นกลุ่มเล็กๆสมาชิกแต่ละคนจะต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และให้ความสำเร็จของกลุ่มโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองพร้อมๆกับการดูแลเพื่อนสมาชิกคนในกลุ่ม “ความสำเร็จของแต่ละคนคือความสำเร็จของกลุ่มความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของทุกคน (สุพล วงสินธุ์. 2543 : 9) ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา (Intellectual) และสังคม (Social) ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Human issocial animal) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 35) การเรียนแบบร่วมมือสามารถใช้ได้กับการเรียนทุกวิชาและมีประสิทธิผลยิ่งกัยกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านการแก้ปัญหาการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้การคิดแบบหลากหลายการปฏิบัติภารกิจที่ซับซ้อนการเน้นคุณธรรมจริยธรรมการเสริมสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียนทักษะทางสังคมการสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกันและความร่วมมือกันภายในกลุ่ม (วิวัฒน์ กระจับทุกข์. 2545 : 174)

อย่างไรก็ตามรูปแบบการสอนของการเรียนแบบร่วมมือมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบจะมีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างกันไปรูปแบบหนึ่งนำไปใช้อย่างแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับกันคือวิธีสอนแบบจิกซอว์ 2 เป็นเทคนิคการสอนที่สมาชิกในกลุ่ม 4-5 คนเพราะทุกคนเรียนบทเรียนเดียวกันสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มให้ความสนใจในหัวข้อย่อยในบทเรียนต่างกันใครที่สนใจหัวข้อเดียวกันจะไปประชุมค้นคว้าและอภิปรายแล้วกลับมาที่กลุ่มเดิมของตนสอนเพื่อนในเรื่องที่ตนเองไปประชุมกับสมาชิกกลุ่มอื่นมาผลการสอบของแต่ละคนเป็นคะแนนของกลุ่มกลุ่มที่ทำคะแนนรวมได้ดีกว่าจะได้รับรางวัล (พิมพ์พันธ์ เฉลิมคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. 2 544 : 19)

การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยวิธีจิกซอว์ 2 ส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละบุคคลมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ และความสำคัญของความรับผิดชอบจำเป็นที่ทำให้เราได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่นก่อให้เกิดความมั่นคงในวิถีชีวิตที่ดำเนินอยู่ความรับผิดชอบเป็นลักษณะที่จำเป็นต้องการเพาะเมล็ดให้เกิดในชีวิตบุคคลที่ปรารถนาประสบ

ผลสำเร็จอันจะยังผลต่อความสุขของผู้อื่นและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติเราควรสร้าง ความรับผิดชอบให้เกิดความตระหนักว่าเป็น "หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้สำเร็จ" กระทำอย่างจริงจัง และด้วยความดีเลิศภายใต้ความรับผิดชอบ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2539 : 94) เมื่อพิจารณา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยวิธีจิ๊กซอว์ 2 (นรินทร์ กระพี้แดง. 2542 : 78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยเทคนิคปริศนาความคิดที่มีต่อ การศึกษาร่วมกันและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยเทคนิคปริศนาความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีทักษะการทำงานสูงกว่าการสอนแบบปกติ (ชนพร ยมรัตน์. 2547 : 90) วิจัยเกี่ยวกับผล การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคปริศนาความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่านักเรียนที่ได้รับการ จัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคปริศนาความคิดมีค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติและสมจิตต์เจียวกษมได้ศึกษา เกี่ยวกับการศึกษาผลการสอน โดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สังคมศึกษาและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแสดงว่าการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือวิธี จิ๊กซอว์ 2 สามารถพัฒนาผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสภาพที่แท้จริงของโรงเรียนบ้าน โนน ตำบลขามป้อม อำเภอลำดวน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2554 ภาพรวมวิชาสังคมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70.42 แต่ในขณะที่เดียวกันในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนน เฉลี่ยร้อยละ 67.61 ทั้งนี้ทางโรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายการศึกษาไว้และได้กำหนดให้แต่ละ วิชาต้องมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์ในระดับเป็นที่น่าพอใจผลคะแนน เฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์นี้อาจจะมีสาเหตุมาจากครูผู้สอนซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู นั้นยังขาดทักษะขาดประสิทธิภาพและขาดการจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาและปรับเปลี่ยนวิธีสอนใหม่เพื่อจะได้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชาสังคมศึกษาให้สูงขึ้น (โรงเรียนบ้าน โนน. 2555 : 10)

ผู้วิจัยซึ่งทำหน้าที่ในการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ร่วมรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนบ้าน โนน ได้มองเห็นว่าการสอนวิชาสังคมศึกษามี วิธีการสอนที่หลากหลายวิธี แต่เมื่อได้มีการศึกษาวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2

โดยเฉพาะเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับลักษณะภูมิศาสตร์ภูมิภาคของประเทศไทยแล้วปรากฏว่าการจัดการเรียนการสอนที่จะได้คุณภาพหรือประสิทธิภาพนั้นวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 จะสามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนมากกว่าวิธีสอนแบบอื่นๆวิจัยจึงตัดสินใจเลือกวิธีสอนดังกล่าวเพื่อทำการศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จดังมุ่งหวังไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เรื่อง ภูมิศาสตร์ภูมิภาคของประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพ E_1 / E_2 ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2
4. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยกิจกรรมแบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เรื่อง ภูมิศาสตร์ภูมิภาคของประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลา

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 25 คน โรงเรียนบ้านโนน ตำบลขามป้อม อำเภอวาปีปทุม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555

2. ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2

2.2 ตัวแปรตามคือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 ความคงทนในการเรียนรู้

3. เนื้อหา

เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาภูมิศาสตร์ภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย 3 ภาค โดยแบ่งเป็น 3 หน่วยย่อยคือ 1) ท้องถิ่นไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ท้องถิ่นไทยในภาคเหนือและ 3) ท้องถิ่นไทยในภาคกลาง ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโนน พ.ศ. 2551 ฉบับปรับปรุง 2553

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ใช้เวลาในการทดลอง 18 ชั่วโมงโดยไม่รวมเวลาทดสอบก่อนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามลำดับขั้นตอน 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นเตรียม ครูกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมการสอนด้วยวิธีจิ๊กซอว์ 2 จัดแบ่งเนื้อหาที่จะเรียนเป็นหัวข้อย่อยเท่ากับจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม และจัดกลุ่มผู้เรียนโดยมีความสามารถคล้ายกันเรียกว่ากลุ่มบ้าน (Home group)

2. ขั้นสอนครูนำเข้าสู่บทเรียน โดยการสนทนาซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาในแผนการสอนจากนั้นมอบหมายงานให้สมาชิกแต่ละคนศึกษาหัวข้อที่ต่างกัน

3. ชั้นกิจกรรมกลุ่ม ให้นักเรียนศึกษาหัวข้อเดียวกันจากแต่ละกลุ่มทำงานร่วมกัน เรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) จากนั้นกลับเข้ากลุ่มบ้านของตนแล้วผลัดเปลี่ยน หมุนเวียนกันอธิบายจนครบทุกคนทุกหัวข้อและมีการซักถามข้อสงสัยตอบคำถามจนแน่ใจว่า สมาชิกในกลุ่มสามารถตอบคำถามในแต่ละข้อได้อย่างถูกต้อง

4. ชั้นทดสอบย่อย (Quizzes) ทดสอบเป็นรายบุคคลต่างคนต่างทำไม่ช่วยเหลือกัน แล้วนำคะแนนทดสอบย่อยมาเปรียบเทียบกับคะแนนพื้นฐานเป็นคะแนนพัฒนาการเพื่อ ประเมินความรู้ครูนำคะแนนพัฒนาการของแต่ละคนในกลุ่มรวมกันเป็นคะแนนกลุ่ม

5. ชั้นให้รางวัลกลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดจะได้รับรางวัลหรือคำชมเชย

ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ (E_1 / E_2) หมายถึง คุณภาพกระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 เรื่อง ภูมิศาสตร์ภูมิภาคของประเทศไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี ระดับประสิทธิภาพที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการ ทดสอบย่อยของแต่ละแผน ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละ 80 ของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนที่ได้จากการ ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนซึ่งเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถในการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิศาสตร์ ภูมิภาคของประเทศไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดได้จากการใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชนิดปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ 2 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิศาสตร์ภูมิภาคของประเทศไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจำความรู้เดิมที่ได้เรียนไป แล้ว วัดได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากเรียนจบแล้วทุกแผนผ่านไปแล้ว 2 สัปดาห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิคจิ๊กซอว์ 2
2. ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาอื่น ๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY